

‘Via DHIN kunnen tandheelkundigen altijd voorbereid naar een ontwikkelingsland’

Vorig jaar hebben vier nieuwe bestuursleden bij DHIN hun intrede gedaan: Paul van Vugt als vice-voorzitter, Tom Zwebe als penningmeester, Joyce Zegers als secretaris en Tiné Kloosterman als lid. Journalist Annet Strietman vroeg hen hoe het tot nu toe bevalt, wat hun visie is op ontwikkelingswerk en wat we van DHIN kunnen verwachten in de toekomst.

Paul van Vugt, tandarts

Functie binnen het bestuur van DHIN: vice-voorzitter

Wat is uw achtergrond met betrekking tot tandheelkundig ontwikkelingswerk?

“In 2003 heb ik als vrijwilliger via The Netherlands Oral Health Society (NOHS) in Nepal gewerkt. Over de werkwijze die hier toegepast werd – met name het uitvoeren van extracties – ben ik kritisch gaan nadenken. Samen met Hermine Koning en André Brockhus heb ik een plan opgesteld en hebben we stichting Dentamigos opgericht. We zijn met Plan International werkzaam in Peru in Zuid-Amerika. Op dit moment zijn er zeven dorpen waar we twee keer per jaar heen gaan om mondzorg te bieden. Via DHIN komt Dentamigos aan apparatuur en instrumenten en daarnaast heb ik veel aan de kennis en ervaring van voorzitter James Huddleston Slater. Inmiddels vervul ik naast mijn fulltime werk als tandarts en de werkzaamheden voor Dentamigos sinds september jl. een bestuursfunctie bij DHIN. Ik weet uit eigen ervaring hoe prettig het is om goed ingelicht en geadviseerd te worden voordat je als tandarts naar een ontwikkelingsland gaat. De functie van DHIN als kenniscentrum zullen we in de toekomst dan ook nog verder uitbreiden.”

Hoe kun je ervoor zorgen dat ontwikkelingswerk succesvol is?

“Met ontwikkelingswerk gaat het er niet zozeer om dát je hulp verleent, maar gaat het om de manier waaróp. Het dient gericht te zijn op de lange termijn. Het is mooi om met instrumenten via DHIN kiezen te kunnen trekken, maar in feite ben je al te laat als er een kies getrokken moet worden. Het gaat om de basis, zoals het aanleren van poetsen met fluoride tandpasta. Daar moeten we in investeren. Vul niet alleen gaatjes, maar zorg dat je tandpasta meeneemt en de lokale bevolking leert poetsen. Ga preventief te werk. Deze boodschap proberen we als organisatie aan iedereen mee te geven die naar een ontwikkelingsland gaat om daar mondzorg te verlenen. Uiteindelijk dienen we ons als hulpverleners overbodig te maken. De plaatselijke bevolking moet het uiteindelijk zelf kunnen. Met Dentamigos en Plan International werken we alleen op plekken die mogelijkheden bieden voor succes op lange termijn. Dat wil zeggen dat er een aantal factoren aanwezig moeten zijn, voordat we erheen gaan, zoals hulp van de lokale bevolking, enthousiasme en toewijding, gezond eten voor tussen de middag en beschikbaarheid van water. Dit soort factoren dragen bij aan goede werkomstandigheden die potentie hebben op lange termijn. Daarnaast is het van groot belang om samen te werken met de overheid en met non-gouvernementele organisaties. Zij kunnen het mogelijk maken dat structurele hulp aanwezig blijft en ze kunnen zorgen voor permanente scholing. Vaak is in ontwikkelingslanden de technische kennis wel aanwezig, maar ontbreekt de organisatie om deze kennis uit te breiden. Uitbreiding van kennis en het opleiden van plaatselijke mensen is nodig om ervoor te zorgen dat

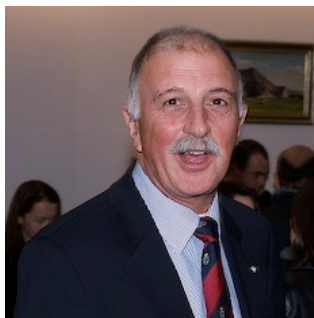
lokale tandartsen niet als tweederangs tandartsen worden beschouwd. Kennis en kunde dienen permanent aanwezig te zijn, zodat de lokale bevolking niet wacht tot de westerse tandartsen er zijn.”

Wat voor rol kan DHIN vervullen voor Nederlandse tandartsen?

“DHIN kan Nederlandse tandheelkundigen goed inlichten en voorbereiden op het werken in een ontwikkelingsland. Daarmee kunnen we als organisatie voorkomen dat mensen in bepaalde valkuilen stappen. Je kunt als tandheelkundige tenslotte nooit zomaar ergens kiezen gaan trekken. Daar is toestemming van de overheid van een land voor nodig. Zonder deze toestemming kun je grote juridische problemen krijgen als er bijvoorbeeld iets fout gaat met een patiënt. Doe als tandheelkundige in het buitenland nooit iets dat je in Nederland ook niet zou doen en behandel mensen met respect. Via DHIN kunnen Nederlandse tandheelkundigen altijd voorbereid naar een ontwikkelingsland.”

Tom Zwebe, gepensioneerd tandarts

Functie binnen het bestuur van DHIN: penningmeester

Wat zijn uw werkzaamheden bij DHIN?

“Twee jaar geleden ben ik door mijn voorganger Jaap de Jonge via Airmotors, Internationale Tandartsen Motor Club, benaderd voor deze functie. Een jaar geleden heb ik officieel het stokje overgenomen. Bij DHIN ben ik werkzaam op twee fronten. Ik vervul de taak van penningmeester en daarnaast ben ik elke dinsdag in het magazijn bezig met het sorteren van instrumenten en apparatuur. Dat is nodig, want helaas is lang niet alles dat binnenkomt bruikbaar in ontwikkelingslanden. Veel spullen zijn te high tech. Het is meestal goed bedoeld, maar apparatuur dat technisch te ingewikkeld is, is niet altijd bruikbaar. De apparatuur die in ontwikkelingslanden gebruikt kan worden, moet bij wijze van spreken te repareren zijn met een waterpomptang, een soldeerbout en een hamer. Het gaat me soms wel aan het hart om een duur apparaat dat niet bruikbaar is bij het oud ijzer te doen.”

Hoe kijkt u aan tegen ontwikkelingswerk?

“De manier waarop ontwikkelingswerk aangeboden wordt, dient kritisch bekeken te worden. Als je met een team van tandheelkundigen kiezen trekt, kun je veel mensen van de pijn afhelpen, maar op lange termijn werkt het niet. Bij ontwikkelingswerk moet je beginnen bij de overheid. Via de overheid kan kennis overgedragen worden aan het onderwijs en zo bereik je de jeugd. Daar gaat het om, een gezonde basis. Voor succes is een geslaagde combinatie nodig van hulp van de overheid, kennis via het onderwijs, een gezond eetpatroon en tandenpoetsen met fluor. Natuurlijk is het het mooiste als de lokale bevolking alles zelf overneemt, maar daar gaat veel tijd overheen. Toch dient ontwikkelingswerk hier wel op gericht te zijn. Anders blijven mensen hun hand ophouden. Ik weet bijvoorbeeld uit eigen ervaring in een ziekenhuis in Kenia dat mensen daar gewoon een mailtje stuurden als er een apparaat kapot was. Ze vroegen dan of we niet even een nieuwe konden sturen. Dit geeft wel aan dat de gegeven hulp lang niet altijd beklijft. Daarom is het van belang dat DHIN als organisatie met zoveel kennis en ervaring ook de functie van kenniscentrum verder uitbreidt.”

Welke boodschap wilt u als penningmeester meegeven?

“Als penningmeester heb ik zicht op de financiën van DHIN. We zijn als organisatie blij met alle inkomsten, maar ik moet helaas toegeven dat we verrassend weinig donateurs hebben: van de achtduizend tandartsen in Nederland zijn dat er tweehonderd. Dat aantal kan natuurlijk veel hoger liggen. Dus wie de schoen past, trekke hem voor het goede doel aan.”

Joyce Zegers, mondhygiënist
Functie binnen het bestuur van DHIN: secretaris

Heeft u affiniteit met ontwikkelingswerk?

“Ik ben altijd al geïnteresseerd geweest in ontwikkelingswerk en ik draag het een warm hart toe. Ik vind het heel belangrijk om anderen te helpen. Voorheen heb ik in de jeugd-tandverzorging met kinderen gewerkt. Dat gaf me veel voldoening. Momenteel werk ik als mondhygiënist in een zelfstandige praktijk. Via vrijwilligerswerk bij DHIN probeer ik indirect mensen te helpen in landen waar hulp niet zo vanzelfsprekend is.”

Wat kunnen we van u als lid binnen het bestuur van DHIN verwachten?

“Sinds september jl. ben ik secretaris van DHIN. Dat wil zeggen dat ik onder meer administratieve taken vervul. Ik notuleer tijdens vergaderingen, houd in- en uitgaande post bij en denk mee over activiteiten van DHIN. Verder promoot ik DHIN onder mondhygiënisten. Tot nu toe staan mijn werkzaamheden op een laag pitje, omdat ik net bevallen ben van een dochter. Daarnaast ben ik bezig met het overnemen van een praktijk. Maar zodra ik in iets rustiger vaarwater zit, wil ik DHIN nog meer promoten binnen de beroepsgroep en de visie van DHIN verder uitdragen.”

Hoe kun je ervoor zorgen dat ontwikkelingshulp slaagt?

“Ontwikkelingswerk kan slagen als doelmatig te werk gegaan wordt en het werk kleinschalig gehouden wordt. Een duidelijke visie, strategie en beleid zijn daarbij onmisbaar. Bij tandheelkundig ontwikkelingswerk is preventie van belang. Daarbij is het nodig om gericht te zijn op de lokale bevolking. Dit kan onder meer door scholing te bieden, zodat de lokale mensen deze kennis door kunnen geven. Verder is het belangrijk om ten alle tijden scherp te blijven en te bedenken in hoeverre hulp daadwerkelijk nodig is. We dienen ons constant af te vragen of het werk wel zin heeft en of het een positieve bijdrage levert. Als organisatie werken we af en toe zelf aan een project in het buitenland. Maar DHIN adviseert met name mensen die naar het buitenland gaan om mondzorg te verlenen. Ook op dat gebied dienen we altijd zorgvuldig uit te dragen waar we als organisatie voor staan en wat DHIN kan betekenen voor mensen die naar ontwikkelingslanden toe gaan. Natuurlijk blijft ook de taak van het verzamelen van instrumenten en apparatuur voorop staan. Ook daar geldt dat we kritisch moeten zijn. We kunnen tenslotte niet alle apparatuur klakkeloos naar het buitenland sturen. Alle functies van DHIN dienen actief gepromoot te worden, zowel de kant van het verzamelen van apparatuur als de adviserende taak. Samen met bestaande stichtingen kunnen we kijken wat we voor elkaar kunnen betekenen. Het is goed om met elkaar in gesprek te gaan en de lange termijn daarbij voor ogen te houden.”

Hoe groot is de rol van DHIN binnen de beroepsgroep?

“Er is een mooie taak weggelegd voor DHIN. Als je als tandheelkundige een plan hebt, kan DHIN je daarbij helpen. DHIN biedt informatie, bespreekt het plan en geeft advies die gebaseerd is op kennis en ervaring. Dit is zinvol, omdat op die manier niet elke tandheelkundige die ontwikkelingshulp wil bieden opnieuw het wiel hoeft uit te vinden.”

Tiné Kloosterman, kaakchirurg
Functie binnen het bestuur van DHIN: lid

Wat is uw ervaring met ontwikkelingswerk?

“In 2007 ben ik als kaakchirurg via voorzitter James Huddleston Slater gevraagd om mee te gaan naar Nepal. Met een groep tandheelkundigen, waaronder mijn dochter, heb ik in een ziekenhuis en in een berggebied mondzorg verleend. In maart 2009 ben ik voor een tweede keer naar Nepal geweest.”

Wat kan DHIN betekenen binnen de beroepsgroep?

“Binnen DHIN vertegenwoordig ik onder meer de kaakchirurgen. Onder kaakchirurgen is DHIN namelijk vrij onbekend, terwijl er binnen deze groep wel interesse is om ontwikkelingswerk te doen. Daarnaast hoor ik om me heen dat sommige tandheelkundige specialisten slechte ervaringen hebben op het gebied van ontwikkelingswerk. DHIN kan als kenniscentrum goede informatie bieden. Deze functie van DHIN is volop in ontwikkeling. Het is allang geen organisatie meer die zich richt op het verzamelen van apparatuur. Inmiddels is het een organisatie met heel veel ervaring en know how. We kunnen als organisatie tips en adviezen geven aan iedereen binnen de mondzorg die geïnteresseerd is in ontwikkelingswerk. DHIN heeft tenslotte goede adviseurs in dienst. Bovendien kunnen we helpen met het coördineren van projecten. Het zou jammer zijn als bestaande projecten op niets uitlopen, terwijl de expertise binnen handbereik is om een blijvend resultaat te bereiken. Maar mensen moeten ons wel weten te vinden.”

Wat houdt de adviserende taak van DHIN onder meer in?

“Niet iedereen die ontwikkelingshulp aanbiedt realiseert zich van tevoren tegen welke problemen je aan kunt lopen. Bovendien kijken mensen in ontwikkelingslanden anders aan tegen mondzorg dan wij in het westen doen. Zo heb ik in Nepal bijvoorbeeld een keer op een ochtend aan iemand met hevige kiespijn een verdoving gegeven. De man in kwestie was daarmee van zijn pijn af en dacht dat het probleem daarmee verholpen was en ging huiswaarts. 's Middags zag ik hem weer terug, omdat zijn verdoving toen was uitgewerkt. Een ander voorbeeld is de westerse kijk op tandenpoetsen. In het westen raden we aan twee keer per dag tanden te poetsen. Maar in een ontwikkelingsland waar een tekort aan water is en waar mensen kilometers moeten lopen naar een waterput, is het niet realistisch om een paar keer per dag je tanden met water te poetsen. Over dat soort kwesties moet je nadenken voordat je in een ontwikkelingsland aan de slag gaat. DHIN kan op dit soort zaken wijzen en vervolgens advies geven.”

Hoe kun je ervoor zorgen dat ontwikkelingshulp succes heeft?

“Ontwikkelingswerk is goed, zolang je het op de juiste manier aanpakt. Dat wil zeggen dat je je aan moet passen aan de lokale behoeftes en de lokale mensen erbij moet betrekken. Zij moeten het werk tenslotte uiteindelijk zonder hulp uit het westen kunnen uitvoeren. Een ontwikkelingsproject dient het effect te hebben van een inktvlek die gevoed wordt met geld en met name kennis. Daarbij is het van belang dat het project controleerbaar blijft. Het is een punt dat er in veel ontwikkelingslanden wel tandartsen zijn, maar dat deze met name in de rijke gebieden werken. Daarom zou je in de armste gebieden ervoor kunnen zorgen dat healthcare werkers daar niet alleen hulp kunnen bieden bij bijvoorbeeld bevallingen, maar dat ze ook basiszorg kunnen bieden op het gebied van mondzorg.”

Wat kunnen we van u als lid binnen het bestuur van DHIN verwachten?

“Als lid binnen het bestuur wil ik me met name richten op de coördinerende functie van DHIN. Daarvoor is het van belang dat er een goede communicatie is tussen bestaande organisaties en dat we met elkaar in gesprek blijven, zodat op het gebied van tandheelkundig ontwikkelingswerk de neuzen in Nederland dezelfde kant opstaan. Daar moeten we naar streven.”